

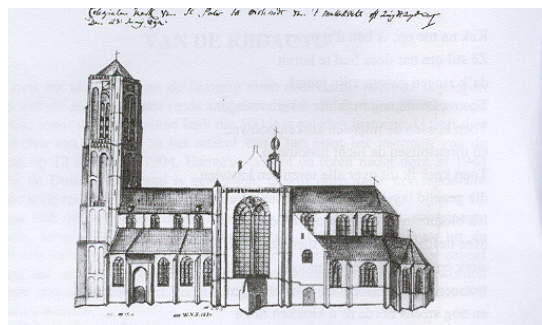
Den Oirschotse toren

Gé de Kroon, broer van bierbrouwer Louis de Kroon, zelf ook brouwmeester, o.a. bij Heineken, was cultureel zeer actief. Hij schreef veel voordrachten voor familiefeestjes, hij schilderde niet onverdienstelijk, hij was houtsnijder en uit zijn pen kwamen ook meerdere verzen en gedichten, vooral in het Brabants dialect. Ook het volgende gedicht over de Oirschotse toren is van zijn hand.

De moeilijkheid is het schrijven van dialect. Soms, als voor dezelfde klank een andere letter gebruikt werd of er duidelijke typefouten stonden, is dat verandert. Maar niet te veel. Het beste is, om door de spelling heen te kijken en gewoon in de Oirschotse taal te lezen. Kek na me op, ik ben d'n ouwe toren.

Zê stil om nar deez lied te horen
da'k zingen ga van mijn jeugd.
Toen waar dè nog in felder levensvreugd.
Toen kossen de miensen kerken bouwen
en torenspitsen de lucht instouwen.
Toen keek ik uit over alle torens en kastelen
die gezèjld lagen mee d'r zwaar kantelen
lèk blommen in ons Brabantse land.
Mee liefde heeft Oirschot men gebouwd
stèrk en trots, want eeuwenoud
trotseer ik wind, storm en onweersbuien,
en nog steeds hörde m'n klokken luien
't eender blij en droevig lied
d'n eendere tolk van vreugd en verdriet.
Ik zê d'n ouwe toren
Uit Oirschotse handen geboren.
Uit Oirschots grond gegroeid, gerezen
recht omhoog naar 't hemelhuis.
Want dor heurt het Oirschot thuis.
Ik zê d'n toren, d'n ouwe.
Zo kunnen ze d'r genne mèr bouwen.
Ga mèr kijken in de contreien
en ge kregt mèr medelijen,
mee al die armzalige torentjes
mee d'r spitske lèk armzalige vorentjes.
Ik tors deez eeuwen stèrk en stoer
op m'n schouwers, op m'ne skoer.
Ik beheers de Kempen, 't skonste land
da vloeyde uit Gods scheppende hand,
m'n dörp, z'n hei en z'n stroom
en rond de mèrt d'ouw kastanjeboom.
De tijd kwamen, de tijd gongen.
Ik weet nog d'n tijd da minnestrelen zongen
van helden en wondere edelvrouwen.
Toen processies mee brandende flambouwen
over Brabants wèijen togen,
de vanen veurop, en de boeren d'r koppen bogen.
Over de Brabantse weijen togen
De vanen veurop, en de boeren d'r l'koppen bogen.
Ik weet d'n tijd da Napoleon hierlangs trok
mee wèijende vendels en witte wapenrok.
Ze togen over de Fransche baan.
Van wijte - zaag ik - kwamen ze d'r aan.
Mèr allen kwamen en gingen heen.
En d'r bleef er gin, gin een

ès ik. Mèr ook ik wier ouwer.
Ik vuulde 't ön d'n druk op m'n schouwer.
Lèk 'n rimpeltje vuulde ik de örste scheur
die groter wier, en van atere toew veur
liep ze stillekes dur m'n torenlijf.
Ik kreeg d'allures van 'n ouw ziek wijf.
Ik bibberde bij 'n windje da zwakjes kwam wèijen
en rond m'ne spits hong te speuledrèijen.
Toen kwam de dag, da'k nie mèr kon houwen.
Ik vuulde 't toen de Mats ston te spouwen
in z'n hand, en honk aan de touwen
en luide da't schokte dur m'n lène.
Da waar 't lest, ik gong, ik waar tène.
Ai, ik viel, viel 'n gat in de grond.
Hoe gelukkig dat er niemand stond.
Datter gen kinderen speulden aan m'ne voet,
èn dat geen marktdag was, 't trof ammel zo goed.
Da is te danken aan de zörg van haar
die Oirschot beschermt, zo wonderbaar.
We zijn zo rijk
mee Ons Lief Vrouwke van d'n Heilige Eik.
Ik wier al 'ns vlug weer opgeknappt.
Al wier ik wa stomper overkapt,
toch waar'k wer denklijk d'n ouwe
èn dee 't me goed 't land te overschouw
en. Ik vuulde me wer stèrk, ik waar d'n ouwe.
Wer laagde de gruun en blauwe landouwen.
Wer bloeyde de hei, zo pèrs en blij.

Tekening Hendrik Verhees 1794 De tije kwamen, de tije gongen

Wer klom de zon, klom over mij.
En kinderen speulde an m'ne voet.

En hunne kinderlaach, die dee me zo goed.
Ik: zé wer d'n ouwe toren,
'n bietje stomper ès te voren.
Mèr m'n lied klinkt over 't land.
M'n klokken zingen over't edele Brabant.
Ik: zé d'n eeuwen ouwe toren
èn al die eeuwen boren
m'n transen 'n gat in de blauwe
luchten en wiegewèijen de kauwen
m'n galmgaten in en uit,
gedragen door't beierend geluid
van m'n klokken mee d'r longen,
blij, mèr ook weemoedig dik en droef,
ès d'n doodgraver 'n kólleke groef
in d'n ouwe Oirschotse grond
as er iemes boven èerde stond.
Ik: hé mee öllie lief en leed gedragen
Mee öllie geskraud, gefest, geslagen.
Mèr toen kwamen donkerder dagen
èn zong m'n klok vur't lest d'r zwaar en
droevig lied, want de mof tartaren
kwamen en stalen 'r bronzen geluid
èn haalden m'n klokken d'n toren uit.
Ge zult ze nooit meer horen,
de trots van onze toren.
't Is triest, mèr 't waar woar,
't afscheid van m'n klok viel zwoar.
Doch pas 't begin van van al't verdriet
da laag vur men int wreed verschiet.
Ik: hörde 't zwaar kanongerommel
wijd over de grens en achter de Dommel.
Ik: vuulde 't oorlogsmonster naderen,
tot int diepste van mijn aderen.
Wor waar m'n stem, m'n zware,
die jullie vur deeze wrede gevaren
warschouwen kos..m'n brandklok weg..... nood!
Ai...vlucht minsens...de dood!
Wie zal da èndje spoorrail horen,
da hangt te bemmelen in m'ne toren?
Vlucht mee oew hebben en oew houwen,
weg van de rokende schouwen.
D'n oorlogsbrand zal oew huizen skroeien,
oewen hèrd, oew koeien zullen loeien.
urn 't ongemolken zen.
Ik zaag oew veul en diepe pijn.
De weemoed te moeten schèijen van 't land
da ge deed gedeije mee gezegende hand
Van d'n èkker die ge ploegde,
van't fabriek, waarin ge zwoegde
en poten draaide vur 'ne stoel.
Weg van de guld, weg van d'n doel.
Weg mee oew vrouwen keinder
na 'n onbekende einder.
Ik zaag jullie vluchten
mee 'ne kreugen die zwaar zuchtte
onder de last van de trieste vracht.
En ik wachtte op de donkere nacht.

De zwarte, die elke avond zwarter viel.
Aidaar hedde 't örste projectiel.
Ze hebben me gevonden.
't Is eeuwige zonde.
Ik zie hoe droevig 't mofgespuis,
lèk hyena's leeg steelt ..huis na huis.
En in Oirschot is 't zo stil..zo akelig stil.
Ik vuul de wind, ik luister..en ik ril
en ik wacht weer op de volgende granaat,
die deeze stilt' toe gruzelementen slaat.
Ik zie de kanonsloop over't kanaal.
Ze spauwen vrachten ijzer en staal
op ons dörp en z'nen ouwe toren,
die steeds dieper in m'n lènen boren.
Ik vuul't...ik zal't nie lang mèr maken.
Ze kunnen me te hèndig raken.
Ik zè zo groot en rijzig..lang.
Ik bibber. . .ik zè zo bang,
want ik moet zoveel beschermen
da'k binnen 't bereik van m'n èrmen.
M'n kanunnikenbanken, die ouwe,
ès ik die mèr mag behouwen.
't Koor mee z'n rijke ballustrade,
de preekstoel en de plechtige gewaden.
't Waar toch allemol zo duur.
AL. .dor heur ik al 't laaiend vuur
int torentje op de kerk.
Da is 'n duivels barbarenwerk.
Ik vuul d'n brand die schroeit.
Ik vuul d'n hete trek die loeit.
En grote vurige vlammen lekken,
grote zwartrooie wolken trekken
over m'n schouwers de lucht in.
Dor zit 'ne felle zucht in.
Deeze woest ontembre brand
ziet rood van't stof... ofis't van bloed?
Ik vuul nog 'ne treffer na deeze kogel vloed
en ik val..ik val gelèk 'ne held,
lèk de verbijde historie ons dik vertelt
dur deeze zinloos en wild oorlogsgeweld.
Aanzie d'n toren nu gebroken,
lèk van 'n skelet steken nog de balckenknoken
triestig zwart in de grouwe lucht.
En rond de mèrt hangt nog de zucht
van't geen verloren is vurgoed
èn nooit mèr trugkomt...lèk't bloed
van al degene die in die dagen vielen
dur deeze zèlfde projectielen,
die mij moesten wonden.
Waar nie elke wonde zonde?
Aanzie m'n steeds gebroken toren
met meer liefde ès tevoren.
Want dieper groeide dur't leed d'n band
die van mij uit over Oirschot spant.
We hebben't leed te samen gedragen.
Ze hebben ons wel hard geslagen.
Mèr ook straks zal ik weer herrijzen

èn hoog uit over de Kempen wijzen.
Dan zie ik weer m'n ouw landouwen.
Dan wiegewèijen weer de kauwen
m'n galmgaten in en uit.
Dan klinkt wer'blij 't beierend geluid
van klokken die galmen lèk lang te voren.
Dan ze'k wer d'n ouwe..eeuwenouwe toren.
M'ne toren kapot.. m'n kerk verbrand.
Verbrand de pastoorz'ne autoband.
M'n Oirschot diep gewond, geschonden
mee in elk huis een gapende wonde.

Mèr 'n vrukske hoop brengt nog m'n koperen schaal,
die wer sprekt dezelfde taal
van centen, die vallen mee 'ne holle tik.
Ge hört't sebiet, ze geven meest blik.
De kerkmester zee: "God zal't oe lonen" en knikt,
zo dik er weer 'ne cent in z'n schaal tikt,
Geef vur de kerk mee volle hand.
De schaal die moet vol, toewaande rand!

Gé de Kroon